

IPAK, ZORA

TOMISLAV AUGUSTINČIĆ

SADRŽAJ

<i>možda zbog hladnoće</i>	5
<i>postojano otporan, tvrdim</i>	6
<i>zaista čeznem za tim</i>	7
<i>zora je još uvijek nenadana</i>	8
<i>kad zazorim ustaju</i>	9
<i>s pažnjom i nehajem podjednako</i>	11
<i>naime, dramatično predstavljanje bolnog tijela</i>	12
<i>brdima nasuprot, produženim uoči grada</i>	13
<i>nježnost znači da sve preda mnom</i>	14
<i>nad svime, čini se, proljeće</i>	15
<i>san nam mijenja oblička</i>	16
<i>upirem stopala i noge o meko tlo</i>	17
<i>kosa</i>	18
<i>tijelo je provizorni prostor primirja</i>	19
<i>četvrti dan</i>	20
<i>mogao sam i biti drugačije</i>	21
<i>moglo se dogoditi</i>	22
<i>a mogao bih biti i miran</i>	23
<i>treba primijeniti</i>	24
<i>soba se isprazni uoči praska</i>	25
<i>noć je pa sam izvučen</i>	26

<i>te teške vertikale</i>	27
<i>ponekad se treba bojati</i>	28
<i>pokušam li, namjerno ili nenamjerno</i>	29
<i>svježe izvučen iz sna</i>	30
<i>da mi kosti nisu izgubile jedrinu</i>	31
<i>radi pozornog iskustva neponovljivog</i>	32
<i>nebo zauzeto odmjerenošću</i>	33
<i>brišući pjenu znoja</i>	34
<i>povoji, to dugo i usko platno</i>	35
<i>dakle, kako se to dogodi</i>	36
<i>opredmećen prenaplašenim detaljima</i>	37
<i>žile na vanjskom rubu jagodice</i>	38
<i>u oči kraja, čežnjom</i>	39
<i>rukama se premazujemo uljem</i>	40
<i>u tjesnacu ozračja</i>	41
<i>to je lišavanje i pridonošenje</i>	42
<i>da bih bio dostojan značajnog čina</i>	43
<i>dok još oblikujem lice</i>	44
<i>doima se da miruje</i>	45
<i>prvi put ugledavši park</i>	46
<i>neka je strašna rana na ovom tijelu</i>	47
<i>uvijek iznova silazim</i>	48
<i>krivulja kao osnovni potez</i>	49

O autoru	50
Impresum	51

možda zbog hladnoće, ili uopće bez namjere, ili jer
odavde vidim,
sve pokrete nižem kao uopćene, nove i već
različite scene. ovdje se raskriljujem.
ovdje se pružam. opirem. budim. i možda, zato,
grčim ruke, stežem se čvršće
na zadnjim prepoznatljivim znamenitostima dana:
pružam se, uspravljam, istežem,
razodjeven — upletem ruke, preplicem prste dodirujući
neopozivom jednostavnošću dno leđa,
pa niže, pripremam se pribujavati:
zelenila još, zapravo, nema, no žilav sam,
bujat ću.

postojano otporan, tvrdim:
moje tijelo čini mi se kao jedna dekorativna laž;
nimalo herojsko, pobjedničko ni revolucionarno,
ono je više estetska nego epistemološka kategorija,
narativna kategorija više nego koncept; dokaz da mogu
samog sebe klasificirati;
ono je prividno zapleteno rasulo, fokusirano
uznemirujuća površina mase riječi,
svedenih na shemu samog zadatka.
stoga u njemu ne tražim savršenstvo:
pretpostavljam ga na njegovoj vlastitoj propasti,
odlučan na parketu ustanoviti što moje tijelo čini.
uostalom, potpuno sam svjestan:
bolan, razminutih kostiju — trunem.

zaista čeznem za tim: za određenom konačnošću,
za trenutkom u kojem sam bez nelagode
i brige, siguran i u to vrijeme i u to mjesto,
kada se umirim i utvrdim u topljivom danu. zato se
odvajam neprestance
od onih kojima pripadam, u postupnom činu. i to nakon
što sam dugo slagao tijelo, dugo tragao da nađem
odgovarajuće mjesto, tragao da uopće
pronađem odgovarajuće mjesto za dodir, ono koje
opetovano izmiče. ujutro se budim
pokriven čađom kao patinom,
kao podsjetnikom na vlastitu krhkost.
jedva pamtim detalje.
znam da već sada zaboravljam;
odvajam se prije svega zbog pretijesnog kreveta,
jer nisam otvorio prozore i propustio zrak i sada
se znojim. opet se
izmičem, odmičem, u strepnji.
ipak, zora
me čini snažnijim svime time. čini bliskim.
ovako sam se odrekao istančanosti.

zora je još uvijek nenadana, još uvijek nagla.
stoga sam i ja nagao.
pred bjelinom sam távan od svega, od
ništavila, trom kao od dugog hodanja, duboko tvrd,
još nerazpoznatljiv pred bijelim pravokutnicima zidova,
pred nečim velikim što bih trebao uraditi.
opuštam napeto tijelo, pa ponovno stežem mišiće:
ovdje su ruke, stisak prstiju, njima određeno središte dlana.
još uvijek posjedujem svaki njegov centimetar, prisvajam ga
nakratko, tečnim i kratkim pokretima.
ništa se nije promijenilo, a istovremeno, zrak je vavijeke nov.
stoga hvatam i suzdržavam dah, zaustiv stvarnost.
da budem potpuno iskren, još sumnjam u budnost. još
sumnjam u tijelo.
ali zrak se topi, izdišem još jednom toplinu s vrha nepca,
umjesto slogova.
dijelom kao stranac, iznova i prepoznajem tijelo,
iznova prepoznajem da u ovoj podjeli, kad se sve razminulo,
mogu i
imati jedino svoje tijelo: naglo, suzdržano, podložno
napadajima odvojenosti, meko, toplo, zvoneće,
dobro uobličeno unatoč svemu, svjetovno. i to baš zato
što nas svode na tijela, ali nesklon raditi od njega ideologiju,
sklon prepričati ono što jest i jest,
potvrditi ono poznato, nezamućeno i jasno, mada bez sjaja
u izricanju. štoviše, u sumanutom govoru.

kad zazorim ustaju, kad zapadnem liježu.
smješten jug-sjever, recimo, na kuli od zraka, mogao bih
odraziti svaku
mnogostrukost dana, sve zemlje, neba, horizonte
i ono iza njih. zaodjenut u svakodnevicu,
posve bezbrižnu, pravokutno ću stoga prikazivati
kako svjetlo živi i umire, životni vijek žarulja:
zrenjem rasipanih naranča rano ujutro, taljenjem
usijane ploče u suton, pred nebom, već rumenim,
bivajući tvrd i tvrd kao bronca uoči noći.
što god je na zemlji i što god višestruko,
svejednako spremno pali žarulje — iz potrebe,
zbog rada, zbog žudnje — gasi žarulje
svejednako. samo ptice čeka duga nesanica,
te noćobdije dolijeću, klepeću,
osjećajući da ih vodi sopstveni bijes dok se klopka
zatvara kad ulete na poluotvoreni balkon,
dok istražuju prozor i riču.
one ponajviše žive sa mnom, upravo noću
prodornije pjevajući. ja prodornije zasljepljujem,
zaslijepljen
kad zazorim, kad zapadnem mrlju u vidu,
odrazim sve što mogu, uporno pateće tijelo pod suncem;
ako mi drugi stvore svijet prema svojoj želji, i jezike
razdvojene u govoru, osvetnički
moje je da žudim neumorno, neostvarivo,
ali ne bez jasne namjere, ne da bi moja žudnja bila samo
objekt.
tjeram žudnju kao mladice ritmom žarulja. moje je
da te volim. naime, ti me uputiš da imam pravo,
dok pjevam stvarima a ne o stvarima.
trebamo se sjetiti da Euripid čini prizor kada Heraklo
dovodi u veo zamotanu Alkestidu iz podzemlja
zapravo prizorom koji utjelovljuje
iskustvo tragičkog glumca za svakog gledatelja.

ako uporno žudim, to je zato
što nas čitanje toliko skraćuje, a čitatelj
ima isto iskustvo uporne žudnje.

s pažnjom i nehajem podjednako, ovo
postaje mjesto susreta, mjesto za mogućnost provjere
gramatičkih odnosa: ja — vi — mi,
na trenutak svi prisutni u tom kratkotrajnom dodiru
tijela i zraka, u tom nalijevanju riječi u pjesmu dok
one ne propitaju koja je namjera toga, napokon uporne i
fokussirane, sklone zauzimanju oblika i odupirati se
tlačenju. s pažnjom i nehajem
podjednako, riječi nas čine vidljivima — kroz neimenovan,
neponovljiv, neotkupljiv rad dodira u neviđenim
tvornicama
objelodanjen kobaltnim solima. isto tako odstajale
masnice otkrivaju staro nasilje, zaprimljeno pod kožu,
taman prije nego što nestanu, izdaju
strogu zavjeru šutnje kojom pokušavam sačuvati
njih pokušavajući sačuvati sebe. svi ti gramatički odnosi
mogu se provjeriti tijelom: ja — vi — mi — oni,
ruke pretvorene u škrip oko vrata, vođene
mladenačkom misijom, koja s pažnjom i nehajem
podjednako razmjerava nježnost od okrutnosti.
dodiri se stoga talože: vaši, moji, otisci prstiju na otiscima
prstiju,
otisnuti ne nježno, s uvaženom pretpostavkom
jedinostvenosti
u neraspoznatljive pjege. praktično i usputno, nimalo
svečano,
dodiri kojima provjeravamo odnose posjeduju
nešto uzbudljivo i nelagodno, kao kad prsti posežu
u dubinu, u ovaj ili onaj otvor tijela, kao da posežu
u dubinu tanjurića, u tečnost koju ispijam.

naime, dramatično predstavljanje bolnog tijela
samo po sebi nije dovoljno; čitav taj ukupni
slijed stanja i radnji mora biti zlostavljajući i uvredljiv;
ja — vi — mi — oni, želimo s dobrim razlogom pozorno
promatrati drugo tijelo u agoniji,
s dobrim razlogom želimo biti pozorno mladenački
i onda iskazivati sažaljenje.
nije dovoljno da se izvodi nešto potrebno, da se
neutješno nariče, ili da je tijelo progonjeno utvarama,
da pati zbog tijela voljenog.
jedan i jedini cilj scene nije uzbuđivanje voljnosti ili
žudnje,
već etičko pitanje koje postavlja:
zašto smatrate da je primjereno patiti?
zašto cijelo vrijeme govorim nježnost?

brdima nasuprot, produženim uoči grada,
odlučujem se za tijelo.
pred teretom dana,
poravnam im svoja ramena, u sasvim
primjerenom činu, meškoljeći se, premještajući težište,
u već neku jednakost, u ravnotežu koju, mada jedvice, tijelo
i može podnijeti.

kralježnicu preobličim u tu istu daleku krivulju,
tečnim pritiskanjem točaka tijela,
podupirući se dlanovima, željno se izvijem, podvrgavajući
se tom
velikom narativu: odnosno izdržavanju i potvrđivanju
na pravom, na očekivanom mjestu.
postajem teži za svu kubičnu težinu gojenih parcela guste
šume i
još nestlačenog zraka među golim i tamnim listopadnim
granama.
moram uvesti srčiku u kralježnicu.

ne očekujem ništa, ali potvrđujem sve,
nadimajući se.

nježnost znači da sve preda mnom
miriše zeleno, miriše kao park,
izdužena prisutnost nečeg iz djetinjstva,
prisutnost voljenog tijela; istovremeno znači da je sve
još maglovito, nemjerljivo jednako
mliječno, još bez sjenčanja, nedefinirano.
izreći nježnost znači da bujam ili da osvrćući se
propuštam nedorečenost, poplavu
prepoznatljivosti, potvrđujem:
cenzura je kontrola korištenjem moći,
kazna koja lišava svojstava, kvaliteta, sklonosti i sklonosti
u odnosu na. ovdje neće biti čuda. samo
pozoran rad. potvrđujem: cenzura je nadglašavajuće
etičko pitanje. i kada izrečem nježnost,
da, to ja pjevam.

nad svime, čini se, proljeće, pa i nad tijelom: povremeno
cvjetaju
preostale voćke, one zasađene u male geometrije nasada
podno dalekosežnih krošnji dana — a krošnje voćaka
neraspukle,
još nerazlistale, rasipaju se po pločniku.
zrak neraspuknut, nedodirnut,
obrće se mimo svih događaja, vođen svojim smislom,
istim smislom kojim su se razlistale magnolije,
sada već ocvale. zbog toga što jesmo, ocvali smo.
povratak nije bio moguć bez tih stradavanja,
brzopletih vidanja, brzopletog rušenja, brzopletog soljenja
zemlje. sve to naglašava trenutak,
samo što ga nitko ne pamti.
rastežući se na uobičajen način —
razvježbavamo tijelo od vrhova plećke do dna slabina,
nepokriveno, nezavijeno, vratovi dugi, istegnuti, ravni —
mada razminutih kostiju, trunemo.

san nam mijenja obličja.
mogao sam biti neljudsko barokno
popravljene fizionomije. mogao sam biti
konstantno budan, strašno nasilan, biti
onaj koji gleda, ne biti podložan pogledima.
mogao sam stoga divljati, bludjeti.
a mogao sam biti samo nezgrapne
ali provokativne forme, lak i elegantan,
razigran kroz mirovanje,
ono za čime, promatrajući, žudiš.

upirem stopala i noge o meko tlo, gazimo i
oblikujemo, naprežemo prsa, ukrućujemo
ramena dok povlačimo konopce podneva
kao kolotura. naizgled opušteni, zapravo
smo krepki i jedri — uskoro će nabreknuti i to
neumorno, tvrdo, navoštено platno. a mi neumorno
naprežemo tijela.

sve što sam izvukao naša je golotinja, a mladost —
ova neodrživa dijagonala u koju smo suspregnuti,
i to već bezvoljno, suzdržano održava tijelo
jedno tik do drugog, ali bez dodira.

izmoren sam i potrošen. kao nenavikli
ljubavnici odvrćamo pogled jedno od drugog,
svatko u svoju stranu. dlanovi su teški,
da se ne bismo dodirivali, dodir je nelagodan i
neudoban, stran. šake opuštam strpljivošću modela,
umjesto bronce izliven sam iz zdvojnosti
i nemoći. samodostatan sam. u naslućivanju
savjesti koja se smješta u tijelo,
svejedno je, govorim, i ne gledajući.
pogledom tražim nježnost.

kosa je ili skorenom krvlju preoblikovana u grčevite
rožnate tvorevine iznad posljednjeg opsega povića —
nalik zazlaćenom dijamantu — ili preoblikovana u žilav
miris, srčiku.

u posljednjoj strogosti dana, sjedim, ili barem
tako pretpostavljam; prva mi je pomisao na strogost
tvrd ugrađan parket, neka svjetlost koja
se otapa na mom ukočenom vratu i prsnoj kosti,
čitavo ostalo tijelo ispod ključnih kosti svedeno na zrak.

dakle, svjetlost pada na mene rastrganog
po izlasku iz podruma, na mene oholog, sklonog
tom tvrdom parketu i sklonog, u odnosu na taj parket,
strogo šutjeti u onom smislu da nijednim
glasom ne okusim osjetilnost.

stišćem usne, silim obrve bliže i niže;
sakupljam ih da zavijuci dolje u kutu odaju nešto drugo,
a ne koliko je u meni vlage; da je i gdje je na jagodici
progorio bijeli fosfor, gdje je nježnost proširila prijelom
čela;

rupu u natečenu obrazu. kroz nju huće u prolazu,
oni s one strane prozora,
isto kako sva praznina ispod tvrdog nepca
nepomično hući.

i opet, vrat mi je uporno tvrd; još sam
snažan i nazočan. vratih se, privremeno.
i premda sveden na taj vrat,
s cijepljenim komadima lipove kore umjesto kose,
još se mogu održati. parket čini da istrajavam dok se moj
dodir mijenja.

ako bez tebe tvarnog, ako i bez te kakvoće tebe,
čak i raskrhan, vratih se sklon,
sklon u odnosu na dan, i toj nježnosti.

tijelo je provizorni prostor primirja.
poznajem taj krajolik, bez dvojbe, i krajolik vremenitosti
privremeno otegnut u dužinu i visinu.
i spuštam se, silazim, kao da silazim u noć,
kao što sam u djetinjstvu silazio u hladne podrumne,
uvijek oklijevajući.
bez dvojbe, silazim odlučno, silazim u primjeren čas.
po što? po nešto kao pekmez? nešto slatko?
nježnost kao iz djetinjstva, sada preobličenu.
moji me podrumi čekaju. memla,
ta slatka prisutnost, liže mi ramena, ključne kosti,
prsnu kost, vrat. hvata se u sve, spušta u stegna, budi gorko
sjećanje tijela: nježnosti, naprosto, nema.
moglo bi biti svjetla, hladnog zujanja žarulja,
bijelih zidova umrljanih tko zna kojim potezima
kao da je netko pokušao predočiti zimski krajolik
ili zoru. ovdje mi je i moj dah
čudan, miriši na močvare, jezovit je.
strepim.
poznajem taj krajolik tijela, bez dvojbe —
primirje kao prekid okrutnosti, znak:
tijelo voljenog divno je jer je odraz mojeg divljenja;
moje tijelo divno je jer je odraz divljenja voljenog.
stoga silazim opet, željno, voljeti. bujati.
opet pjevati.

četvrti dan na naredbu „ustani!“ budim se,
grub, ustajem, uspinjem, grub sav od grubih poteza
tih vještih prstiju, u konačnici nedovršen, još
zdravog tijela unatoč ranama, tim mjestima
gdje se raspuklo zbog sakupljene vlage,
gdje se sada mišići nesvjesno stišću.
rane su uvijek na najmekšim dijelovima tijela —
ispod ključne kosti u kutu prsa, na tom trbuhu,
treća dovoljno široka za dva prsta iznad kuka,
pa na slabinama. znam da sam zdrav jer sam mlad,
a i to jer sam gol — platna koja su me omotavala
dio su iste truleži koja me oporavlja, već stopljena
u podatnost. možda po prvi put više sam od ključne kosti.
izliven u odlučnosti, utjelovljujući tu kvalitetu,
zakoračim — ustanovljujem tlo punim stopalom,
istom brzinom kojom ustanovim težište,
ravnotežu privremeno stečenu. primjerice, ravnotežu dana
u kojem ću biti. koliko god pjevam privremenost,
ako ne sve, a onda bar temeljno moram ponovno
ustanoviti. primjerice, da imam još jednu nogu, zaostalu
u koraku. dlanom opipavajući zrak,
tvrdim da postoji — lakši zrak, gotovo zaboravljen,
taj zrak gdje će se dogoditi proboj,
gdje će, uvjeren sam u to kao i u zrak i u tlo, neka nježnost
razvaliti zvučni zid, otvoriti plohu.
prstima te ruke gnječim,
ponovno stvaram poroznost bujadi,
odnosno tijela voljenog, tvrdim da postoji. tijelo voljenog
dokazuje da stižem i ponovno uznađno kušam taj okus,
u ustima ga mrmljam
kao opetovano nešto značajno a proizvoljno.
poput zore. stoga odlučno pjevajući, vrat mi je tvrd i strog:
batrgajući se u ovom pothvatu,
ustajem niti pobjednik niti poražen, već tragičan.

mogao sam i biti drugačije;
onaj koji se usudio učiniti nešto užasno
i sada mora zauzvrat užasno patiti, pa stoga
režeće neprivlačno lice užasa, guturalni izraz u grlu,
vrteći u svojim ustima, kao životinjsku
posljednju očajničku prijetnju
prije još jednog udarca isti glagol: „voljeti“.

moglo se dogoditi da kada se probudim,
tijelo ne bude išarano ležajem,
moglo se dogoditi da drugačije izrečem tu nježnost.

a mogao bih biti i miran,
staložen, u bogatim slojevima bojanog voska,
preobličen, i istog takvog suhog mirisa,
nepopustljivog pogleda većih svetačkih očiju,
naizgled bolnih i patećih, očiju što znaju navesti svijet
da se povinuje riječima, da sluša. izveden
prema stiliziranim obrisima, mogao sam biti
grubom linijom iscrtan na dasku, na blijedu žbuku,
prema standardnoj šabloni, a onda popunjen detaljima.
primjerice, rudlavom bradom i kosom, koje me čine
posebnim.
učiniti da, mada izvanredno očuvan, to nisam ja,
da sam ovdje tek uzgred i donekle,
ne izričući sebe.

treba primijeniti jednu značajnu opetovanu
pojavnost: tko god da je sišao u podzemlje je kažnjen.
parket, kao kamera, bez pokreta me uzdržava
i drži u otegnutoj neprekidnoj zori — čini me
sklonim biti u stanju neznanja, tromosti, bez inicijative,
neodlučnim, da dugo čekam — pa to i prihvatim,
ne smeta mi čekati — a istovremeno sklonim
buđenju; spavam bez da spavam; budan sam
bez napete pozornosti moje pažnje, bez nečeg novog.
parket me drži sklonog, u odnosu na sve, biti pohotan,
podatan pohotnom infantilizmu
dremljivosti. čini me oneživjelim. čini me dijagonalom.
i baš zbog te dremljivosti, buncam,
onako kako će trogodišnjak govoriti bez svijesti
riječi pjesmuljka koji je naučio negdje,
preobražavati ih; bez vijesti, pridajem im smisao
time što sam ih izrekao usred odsutnosti voljenog tijela –
nastavljam misao koju sam čuo prije nego što
je parket postao pojava, odnosno prije nego
što je drvo ispod laka postalo pojava.
jasno, nije ni bitno odakle sam čuo misao –
riječi se već ljušte vođene već nekim smislom
s nabranog čela, s onog dubokog zareza između obrva.
mislite li da je Piritoj duboko žalio svoju odluku
da sjedne
kada je osuđen sjediti u podrumu na parketu
na koji je sjeo da bi se odmorio jer je
smatrao da se
može narugati užasnim silama i prisvojiti?
stoga sjedim, manipulirajući tim pričama,
govoreći bez smisla u dremljivom umoru,
dovodeći ih pred vas ne bih li objasnio:
spava mi se; boli me ovdje između obrva,
boli me dijagonala vrata, obrazi koji kao da se ljušte
od oparenosti; pa ipak, razumijete li, ne mogu spavati.

soba se isprazni uoči praska.
poslušno slušam prijeki sud; a ja
umješteno sagledavam: na to kako usmjeravam pažnju,
kako oči gledaju drugdje, drugokad.
isprva bez dvojbi, potom sumnjam.
vlastito je lice na kraju nalik korijenu posječene
lipe, goleme od godina, odljev one čudne okolnosti
nepokrivenog traga granatom razderanog betonskog
kolnika.
odlučio sam se ne micati.

noć je pa sam izvučen na krevet kao na obalu, spori po spori
metar, potez po potez, kao i uvijek,
mogu biti samo objekt da bih bio prisutan,
kako bih mogao uopće ostati na površini.
niz leđa mi se lije gorki sirup. u zatišju, gredu po gredu –
ponovno mi sazdaju prsni koš. pod zakrpan trup, pod još
uvijek navoštено platno umeću mi rebro po rebro
od izdjeljane borovine, pa istom konstrukcijom
pokrivaju tjeme. prepoznaješ građu dok
smola kapa po zaliscima, po načinu kako
spoj greda čuva sljepoočnicu, kako rub palube izbija nad
očima u vidu obrva. ni jedno tijelo u prostoru
nije ustaljeno ni učvršćeno, odgovorim,
pa tako preduhitrim pitanje jesam li to ja.
jesam li isti?

te teške vertikale, te koje su istrajale
tako i toliko, prvo su me propuštale u
značajan povijesni trenutak, dopuštale
da budem sudionik koji će se prisjećati.
osjetim njihov nagib saginjući se,
podsjetim se da su postale takve, u društvenom činu
mnogobrojnih dodirujućih ruku, onih
koje i sada tvore neku drugu nježnost:
hrđaju već u vremenu naznačenom za mladost,
dok održavaju nemoguć svod.
sve gušći u neotkupljivoj gustoći, moram se povlačiti uz
vertikale, goleme stubove, koji su sve sjajniji, gube odlike
koje su posjedovali, i uglačani, postaju nezreli poput
čelika, s nezrelim plodovima –
postaju klin.
u proizvoljno određenom trenutku posustajem
od toga da tražim ispravnu jedinicu mjere, raspoznajem
utvare,
kukavičluk u tom i takvom činu.
pamteći poduku, odrekнем se zraka, udarcem
ispražnjenih pluća pjevajući, pamteći vrat.

ponekad se treba bojati mekog mesa pod
blijedom kožom od gipsa i kreča, onog na što se tijelo svede
kada rukama proberu bogobojaznost koju žele za sebe
i sve što preostane od mene je krhko:
ruke koje sakrivaju preostalo od tjelesnosti,
iznad vlažnih bedara, iznad tamnih dlaka
posve zaokupljene tim činom prikrivanja
dok ne znam ni gdje sam ni kako sam došao.
jedino što mogu jest položiti ruke negdje pod
ruku i na ukručena leđa, osjetiti nadlaktice,
klonuće glave na glavu. toliko toga oslonjenog
na ovo rame, a vidim samo koljena, stopala,
petu iznad tla. oblikujem te obrve još iznenađene, skoro
da i ne marim od toliko krhkosti
upirane o svod pazuha.

pokušam li, namjerno ili nenamjerno, učiniti
od usana ikakav drugi izraz, hraniti ili govoriti –
učinim sebe cijelog u jedan urez, posjekotinu
u jednom dovoljno hitrom grču.
drugim riječima, ukrutim kralježnicu u strog zarez, a
održavajući taj oblik, odvajajući mogućnost da preduhitrim
nekim slučajem
iscrpljujuću bol od stvarnosti: bol teče niz meku krivulju
između slabina
prije nego se ukrute, a jednako kruto postanem blijed
od pasa do koljena, pa potom još niže. u iscrpnoj šutnji tog
napora,
odozdo, dok prikujem tjeme uz tlo a trbuh uz zrak,
ovako razrogačen i bez treptaja,
jasnijeg sam pogleda. potpuno sam ovisan
o svjetlosti. potpuno sam obuzet.
grč je sveprisutan,
i otkloniš li grč, otklonit ćeš i mene; sve će se urušiti, čitav
ovaj stisak od peta do ramena, napetost straga, zarez u koji
se pretvaram,
osušit će se pjena u očima i ušima u nešto trajno.
ako i nisam uporna napetost tetiva, neugodna
i nemoguća sila, ako ništa drugo, na kraju ovog
nedefiniranog pokušaja ona sam najgora sklonost:
podjednako aktivan i pasivan, odvažan i bezvrijedan,
posvećen dokazati neku odanost.

svježe izvučen iz sna, toliko zaboravljam:
zrak, još vreo od okova sna, slojeva prekrivača, obilna disanja
i premještanja s boka na bok.
posve u tromosti, u nemuštoj sobi
u neizvjesnosti što će biti, njemilu pred dohodećim
događajima dana:
neodlučan sam.
odmah zaboravljam, pretpostavljam tek pozornim
naporima,
odmah zaustivši, što je moglo biti, pa vraćam
smisao i radnju i scenu.
sputan kao nepokretni neprijatelj,
tjeskobnog lica, prepuštam se potpuno.

da mi kosti nisu izgubile jedrinu, da mi
iz živaca nije uklonjena vlaga,
sve bih pažljivo osjetio: svaki ponor
nad kojim sam raspet. ovako
kažem lijepe stvari ali ih sam ne
razumijevajući, sve što znam specifično je znanje
onog što radim.

radi pozornog iskustva neponovljivog, reskim su rezom
udovi odsječeni neposredno ispod ramena,
ispod koljena te taman iznad čela. lamatam misleći da znam
da je to ta ljubavna priča. duboko su mi
urezana usta. hvatam nekakav dah. možda ću
zaustiti slog. nos je orlovski pooštren. obrve svedene
u rašestaren, prijeki let.
smanjujem se do
iscrpljenosti. oči su još neoblikovane.
nevažno je što vidim jer, i da kažemo što, nitko neće
oblikovati plohe otvorene pred tijelom, dan,
krajolik što se tvori preda mnom, sada samo viđen
iz nedostižne perspektive, sada se rasipavajući u perje.
proguran sam. posve sam obuzet.
jer su rebra još tvrda. ramena još široka i snažna. mišići
nabrekli od pokušaja, vretenasto izvučeni.
posve sam obuhvaćen.
vještom igrom zavođenja, utegnut sam
apretiranim platnima od ramena do koljena: od do ondje
gdje je
mjera potrebe, gdje je oblikovanje stalo, gdje su dlanovi
otegnuto uveli strah, a gdje je nedovršeno tijelo najdraže.
i, mada sad sumnjamo u svijet iz kojeg smo krenuli,
pretpostavka je sve vrijeme bila pad.

nebo zauzeto odmjerenošću,
još je i dalje očajnički preokupirano, nepovredivo uvjereno,
ustrajno, rastegnuto u namjeri da se suzdrži. zapravo
strepi, prijeti, susteže, pa se sruči tek
dovoljno da kao zrak ostane još van stvarnosti.
jer nije često golo, netko tereti
zrak mojim tijelom, povlači ga u svakodnevno, u zeleno,
nepogrešivo tali u žitku, postojanu masu,
pa,
usijano,
sve podsjeća na usijavanje električnih žarulja.

brišući pjenu znoja, ili pijući pjenu u kutu usana, pokretima
zapjenjeno na trbuhu, njegujući
tu krhku i etnografsku građu tijela — nelako odgovaram
na tvoju odanost.
naginjem se da bolje počujem riječi,
kazivanje nježnosti, glasove nastale duboko u grlu
u odanosti.
do pola smo odjeveni. potkošulja koja
prianja samo uz ramena i leđa u ovom položaju, gaće
koje prekriva: sve zabilježim za slavu. rukama,
doimaju se osamostaljene od mene, pratim linije
tvog tijela. već manje podliježemo sitnicama.
naime, svega dijelom razumijem opseg
toga što sam preuzeo učiniti, mada vrlo samosvjestan.
možda baš zato što smo u ovoj sobi, jer se vidamo
i opasujemo povojima od bedara do rebara, sve jer
biramo naznačiti neki nehajni trenutak kao zoru,
odnosno, ovdje svjesno biramo, svjesno biramo
slavni trenutak
nježnosti koji nitko neće znati. jer svjesno biramo ovu
nježnost kada naša tijela
odražavaju posebnost naših žudnji.

povoji, to dugo i usko platno kojim mi
omotavaš ruku, bijeli su, blijedi, poput zore,
pretpostavljene u zraku. a ti, sustežeš mi njima
nadlakticu, od lakta do ramena lijeve ruke, omotavaš bolno
mjesto dugog zareza u dan. ispod, u izvoristu potrebe za
povoje,
miriše metalno, a mirišu i trave prisutne u potrebi,
iz nekog sada potrebnog razloga ljekovite, možda i suhe,
jer je biljno ulje ishlapjelo, jer je nježnost mirisna i nije
tečna.
pridrži ti svoju ruku, pridržim ravnotežu
održavanu nogama uprtim u dva kuta nekog trokuta, no
odvraćam pogled u stranu, tražeći treći, prije no što zrak
omekša
pa izgubim oslonac za leđa.

dakle, kako se to dogodi: naizgledno
razrješenje koje zapravo ne razrješava ništa
mada razrješava sve: u Euripidovom Orestu
frigijski rob u smrtnom strahu staje izvijestiti nas,
pjevući; on je jedini pjevajući glasnik
u starogrčkoj tragediji;
baš zato što Euripid tako želi.

opredmećen prenaplašenim detaljima
mogao sam bivati zamućen u
već neko doba dana, bez zadane namjere. i to razlomljenih
proporcija, iščašen u iščašenom. i svejedno mlad,
težak od zlata, težak od nestvarna svjetla.
svijet bi još bio svet, ja možda gorkih očiju.
mogao sam biti nenačinjen ljudskim rukama,
iskazan u iracionalnom prostoru — kiselim bojama,
u nekoj kuli od zraka, iskazan
fosfornim bojama, ujednog tijela i žestoko progoren,
jetkan u svakom pokušaju, sve dokle je zraka, a zraka bi
bilo mnogo,
žarkog i krepkog u toj mučnoj
i mračnoj ikonografiji, u nemogućoj anatomiji
otvorenosti svijeta u jednom otegnutom trenu.
mogao sam i voljno jetkati,
iščašiti dan u zori, opsjednuti se
detaljima oblikovanja svijeta i svjetla, rukama a ne riječima
načiniti barem
svoj portret, od ključne kosti nagore

žile na vanjskom rubu jagodice iskočile su
od nemoći utegnuta lica. obrazi su upali od premora.
to je do ustrajnog gubitka daha, kažem, jer
i dalje govorim, kazujem omamljen svojim slatkastim
mirisom, stišćem čeljust čitajući ovaj tren na glas.
to je do toga što trunem, prisutan.
riječi se jedvice provuku kroz spojene usne,
kroz lice oholosti, kao kroz broncu
sa svim bremenom za to potrebnog vremena,
utegom koji im izvija vrat, dok je moj postojan.
tako ih učim glasnoći i postojanosti.
žitko mi se sliju niz bradu, sliju na pozlaćenu dijagonalu,
preko prsne kosti koja mi dnevno potiskuje dah,
rasijeca me u oblik savršeniji od kruga,
čini nemoguće održivim. i takav, i takvog daha,
raskrhan unatoč brižljivosti, trunem, dubokih sjena
ispod obrva i kose povučene unatrag u koru, a
k tome, dan me troši i troši mi tjeme.
to je do toga što ne posustajem od te nježnosti,
od ustrajnog gubitka daha,
od slatkasta mirisa što me drži blizu, skorim,
izlijeva me kao lik straha.

uoči kraja, čežnjom oduzimam ulicama iskustvo
svog dodira. grad je surov, sve uporniji da prisvoji sve naše
pa čak i dodir. i ja sam uporan.
dok bridi, nagriza,
spremam ruke u džepove, izmičem im ruku
pokazujući smjer. ulice pamte tu odsutnost, zamjeraju.
neka. moram se vratiti u svoju mladost.

rukama se premazujemo uljem za zeleni sjaj,
sada odjednom tečnijih pokreta ulazaka i izlazaka;
premazujemo za zeleni sjaj suzdržanosti naše šutnje,
nijemosti glagola pred surovošću tijela,
onom što nas pojednostavljuje u izdržljivost,
gipkost.

u tjesnacu ozračja, masivna
konstrukcija rastvara propuh, nježnost,
udivljenje, tim redom, strogom geometrijom gubitka —
u šutnju. prestajem pjevati, ne iz poštovanja, već iz
neimanja,
iz nemogućnosti;
nisam mlad ni lijep, malaksam nezdravo, bezvoljno kopnim,
usućem se u praznom trošenju, ovješanih obraza.
iscrpljen sam obiljem, nadvladan prostranošću,
širokim opsegom i utegom.
mučno mi je žudjeti. naime,
svaki slog postaje pozoran objekt gađenja.
stoga dvojim pjevati, sumnjajući u dosadašnje
izvjesnosti, jer je u izvjesnost i moguće sumnjati.
stoga odbijam pjevati.
umjesto lukovice, mi smo bolni, tanjim se sa svakom kapi
iz uda, sve neumoljivijom ustrajnošću,
sve radi toga da tjeram mladice, tjeram mladost, miris.
no prirode ovdje već odavno nema.

to je lišavanje i pridonošenje: unatoč
toploj dostupnosti, trajno sam odsutan. čekam,
odjednom objekt vlastitih riječi.
gotovo opipljiv u tome. nastojim odriješiti
žudnju svojim tijelom, no
unatoč nastojanjima, pristupam mu
i dalje uvijek žudećim pogledom,
pogledom kojim raspoznajem i preobličavam,
čak i ovu usiljenu razmjenu.
na isti način, uostalom, poigravam između
dobro izgrađene i ostvarene suštine
i banalnog trenutka te promjene stvari. unatoč
gotovo pripovjednom, krutom tonu moje
prikovanosti u prostor, u krevet,
stežem ga i opuštam neredovitim disanjem,
širim i stanjujem neuravnoteženim otkucajima.
i dalje govorim. opušteno tijelo klone, sahnje, tako i
žile koje prošivaju pobjedonosno izranjajuća prsa;
glava se predaje, predaje se i trbuh.
moram opaziti: ustrajem u dojmu ranjivosti –
potpuno u kontroli i bez ikakva srama
širim se voluminozno, konveksno i konkavno.
rasipam se i ponovno se sastavljam. gubim se i pronalazim.

da bih bio dostojan značajnog čina,
morao sam obrazovati svoje prste, naučiti
ih razabiranju, pa prebiranju. naučiti ih gipkosti,
kako da podnesu pa održe novu ravnotežu vrškom jagodice,
da budu laki i rasterećeni, da se ne umore i ne posustanu
kada na sebe prime mene kao objekt,
kada okuse tu poroznost. kada iskušaju drvo, kost.
morao sam iscrpljujuće pretpostavljati zvuk.
naime, bitna je praznina među tijelima,
promjenjivi vektori postojanja. stoga u pojedine svoje
utore uvodim privremeno voštane čepiće: uvodim tijelo
koje reže postojanje, stvara tišinu.
i zbog toga ogromno patim, postajem zlovoljan.

no onda, mada nisam morao, tim prstima
djetinjom lakoćom a nevještim
udarcem razrežem si meso ispod tvrde kosi,
dvaput rascijepim nepce. radi još jedne
praznine? još jedne rane? kako bi moje tijelo postalo tijelo
za glasnost, za mnoštvo. jer je tijelo to koje
opetovano zaboravlja, a ne ja, postaje prolaznost
kao i riječi čije značenje zaboravljam.

ojađen, te, da, zlovoljan, ali s nadom u nešto značajno
mogao sam iscrpljujuće pretpostavljati zvuk,
obrazе bolne od naprezanja dalje naprezati,
u vježbi, napuhivati.
podučiti se meketanju, podučiti se zavijanju,
podučiti se huku.

sve to da obuzdam strepnju
iscrpnom vježbom. morao sam naučiti
zaprimiti, propustiti, udisati zrak i
naprezati lice teretom pjesme.
ovdje neće biti čuda.
samo pozoran rad.

dok još oblikujem lice, dok je još u previranju
kao klupko zmija, raspoznajem da se mrštim.
pa se namrštim. iste su mi obrve,
tako prepoznajem svoju sličnost.
izvučen sam iz istih tamnih i zamućenih voda,
izvučen u sada, u uglačan ali od hrđe
oštećen željezni štit nezrelog dana. sa stanovitim strahom
u očima, sa stanovitim samoprezirom, ne znam
sam sebi se obratiti bez svečanosti i bez pristojnosti.
pa posve pristojno pitam: što je to što me je
dovelo do ovog trena, kada opetovano ne okončavam
pisanje, ovu raspravu, pa je začinjem. zašto sam
uvijek izveden iznova u željezu, u nepromjenjivim
koncentričnim uzorcima, u nepromjenljivoj tečnosti?
ispod uskog nosa, vidim, uskoro će početi probijati očnjaci;
o donju usnu već u grču saplicu se smireni šiljci savijene,
zločinačke kljove. pobješnjelo u neljudskoj gubici
preokrećem tu riječ kao kost, preživam tu misao,
čuvajući je u ustima. vrlo rado preuzimam taj dojam.
rado osjećam te očnjake i kljove.
a onda iskoračim iz tog željeznog dana u svakodnevno
duge ulice. od strašne traume, zbog užasa
susreta licem u lice oči mi postaju ogromne,
grozomorno izbeljim jezik, zapriječim pristup
nikad dovršenoj raspravi.

doima se da miruje, no kriči na mahove,
jeka jasnijih titravih zareza mreška najrjeđe slojeve,
plavkasto zelenkasti mulj, vlažnu žbuku, pa i
ocrtane odvažne konture kompozicije.
to nas čini neodlučnima pred nadolazeće,
neodlučnima da to zaustavimo.
svi ti njeni acetonski krici podsjećaju
da uvedemo prve potrebne kolce,
trstiku iz kanala u grubu žbuku, a
povrh toga, prve grane s preživjelim listovima.
dodajem dubinu, predodređen način redova
stabala, rasporeda mišića, pramenova, potom ligamente
zglobova i usmjerenje zdjelice,
kut pada vapna na tijelo a potom vode na vapno.
čisti rez naznačuje dno staložene magle
od onog što je bila šuma; govor od pjesme. preuzimam
sav taj teret, pokunjim glavu, uoči dana.

prvi put ugledavši park rukama grebem travu.
vlatima među prstima, porozno pamtim osjet grada
u lipnju i djetinjstvo. pamtim ga kao mladost taman
sazrelu i krepku, ima neku snagu. pamtim
ga kao zelene mrlje pod noktima. pa
zato u svakoj mogućoj prilici
snažno čupam listove živica, list po list,
drobim ih među prstima po glavnoj žili,
pa preklapam onoliko puta koliko se da. sve se
nadajući da to nitko neće vidjeti.
s tim među prstima, kao da je nešto značajno,
trudim se sačuvati što dostignem.
park se sa svime
taloži na meni poput zelene prašine,
postaje mi trajno ponašanje.

neka je strašna rana na ovom tijelu. nešto grize slabine,
neka neman unakažene i izvitoperene gubice.
najdraže mi je zagristi si trbuh, izjesti sav prostor ovog tijela
između prsnog koša i obrisa bedara, izjesti te
sve do ramena. slina me jetka.
to me čini neprekidno bolesnim. poguruje mi
ukočen taj tvrdi vrat u uznemirenu krivulju
pokornosti. sve s nekom zadanom namjerom,
nešto mi uporno lomi prut na prsnoj kosti, bocka
bedra i čelo da se bojim vlastite sjene.
čini me neprekidno iscrpljenim, sve dok me
ne izvuku i odluče proglasiti
krivim za vlastitu nemoć, pa ustale
oštar klin pod klisuru zatiljka, duboko ga zariju
da, između ostalog, više ne okrećem glavu, ne vidim kako mi
neka neman izgriza trbuh.

uvijek iznova silazim povratiti
svoje tijelo; i to je već svjesna odluka, tako se narugati
ovim nježnim kukavičlukom, mada
pozorno znajući da se onaj veliki užas — nikad ne moći
uzeti natrag
ono što je netko uzeo, doći na mjesto, doći k sebi —
već dogodio. naime, ako su tijelo razumjeti
i tijelo voljeti sljedovi koji djeluju u jednom
i suprotnom smjeru, u tragičkim uvjetima ovog već
ostvarenog stanja užasa, otvara se zloslutno pitanje: znam li
uopće što prešutjeti nježnost nepovratno
oduzima?

krivulja kao osnovni potez, posljednja je naznaka dana:
sa željom da bude neiskrivljena, s obje se
strane više-manje zrcali, naznačujući svu neprirodnost,
ne-naravnost tijela. uvijek nagore, gore, dok uporno izričem,
dok uporno dodirujem usne živim žeravicama,
dok progaram prepravljajući govoreći pjevajući sve što
jest i jest i jest. te žeravice su boje truljenja naranče;
miris toliko sladak, toliko mošusan da bi mi moglo pozliti.
ruka, maločas opuštena, gotovo nesvjesno
premjerava dijelove tijela, barem one koje može
obuhvatiti: pod dlanom oštar kuk, udolina boka
do koštunjavog lakta, do nadlaktice, do ramena.
udovi se sakupljaju, čeznutljivo, prema tijelu,
ruka mijenja smjer pokreta, klizi
odozgo naniže kako ne bih bio ulovljen u jednom trenu,
da ponovno premjeri prostor, nogu i koljeno
koji se odlučnije zarivaju između bedara.
u neki rani čas započeo sam s oblikovanjem gline,
pa sedrenim odljevima pa izlivanjem trenutka;
posao je najteži kada se glina zavuče pod nokte.

Tomislav Augustinčić

Rođen 1992. u Karlovcu. Piše poeziju i prozu. Rukopis njegove prve zbirke poezije nagrađen je Goranom za mlade pjesnike 2020. godine.

Objavio: *Ipak, zora* (poezija, 2020).

Biblioteka Mali rakun

knjiga 70

Tomislav Augustinčić

IPAK, ZORA

© 2023 Tomislav Augustinčić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2023

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Goran Čolakhodžić

Fotografija

João Jesus / Pixabay.com

Objavljeno

21. svibnja 2023.

ISBN 978-953-374-089-8 (HTML)

ISBN 978-953-374-090-4 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-091-1 (PDF)

ISBN 978-953-374-092-8 (MOBI)

Prvo izdanje

SKUD Ivan Goran Kovačić, Zagreb, 2020.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**